ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 103, Nisan 2020, s. 13-30

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.41751>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
13.02.2020

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.04.2020

Doç. Dr. Filiz Tufan EMİNİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu
Yönetimi/Yönetim Bilimleri ORCID: 0000-0002-9040-0811
filizemini@hotmail.com

Melih KALKAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lisansüstü Öğrenci
ORCID: 0000-0002-0080-8742

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN ULAŞIM HİZMETLERİNİN STRATEJİK DÖKÜMANLAR ARACILIĞIYLA ANALİZİ: SAKARYA ÖRNEĞİ

Öz

Son yüzyılda gerek teknolojik gerekse de yönetsel anlamda yaşanan değişimler özel sektörde ve bu sektörün yönetiminde birçok yeniliğe imkân tanımış, bir değişimin yaşanmasını mecbur kılmıştır. Özel sektörün bu değişimi elbette ki kamu sektörünü de bağlantılı bir şekilde değişime açık hale getirmiştir. Yeni kamu yönetimi anlayışı ile kamu sektörü, yönetişimi benimseyen, kırtasiyecilikten uzak, ağır bürokrasinin güdümünden çıkan, kaynakları kullanmada daha verimli ve etkin hale gelebilir ve bu değişimini de büyük oranda “stratejik planlama” anlayışına borçlu olur. Bu çalışma genel hatlarıyla Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı’nın ulaşım alanında analizini içermektedir. Bu bağlamda belediyenin hedefleri için öngörülen mali kaynaklarının ve bu hedeflerin hangi aşamalarda olduğunun incelenmesi amacıyla performans programları ve faaliyet raporları gözden geçirilmiş, konu ile ilgili eksiklikler tespit edilerek çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Sakarya, Büyükşehir Belediyesi, Stratejik Plan, Ulaşım, Performans Göstergesi, Hedef.

**ANALYSIS OF METROPOLITAN MUNICIPALITIES'
TRANSPORTATION SERVICES THROUGH STRATEGIC DOCUMENTS:
THE CASE OF SAKARYA**

Abstract

The changes experienced in the technological and managerial sense in the last century have enabled many innovations in the private sector and in the management of this sector, and have made it necessary to experience a change. Of course, this change of the private sector has made the public sector open to change in a linked way. With the new public administration approach, the public sector can become more productive and effective in using resources, embracing governance, free from stationery, driven by the bureaucracy of the heavy bureaucracy, and owes this change to the understanding of “strategic planning”. This study generally includes the analysis of Sakarya Metropolitan Municipality 2015-2019 Strategic Plan in the field of transportation. In this context, in order to examine the financial resources envisaged for the objectives of the municipality and the stages of these targets, performance programs and activity reports were reviewed, and deficiencies were identified and solutions were offered.

Keywords: Sakarya, Metropolitan Municipality, Strategic Plan, Transportation, Performance Indicator, Target.

1. GİRİŞ

Marmara bölgesinin kuzeydoğu bölümünde olan Sakarya ili, 2018 verilerine göre 1.010.700 nüfuslu bir ildir. Marmara bölgesinde tarım denilince ilk akla gelen illerden biri olan bu il, bunun dışında Kocaeli’yle sınır komşusu olmasından ötürü benzer sanayi kuruluşlarına ev sahipliği yapmaktadır. 1954 yılında il statüsü kazanan Sakarya, 17 Ağustos 1999 depreminde verdiği kayıplar ve il genelinde yaşanan maddi ölçekli sorunlarla gündeme gelmiş, devlet-millet iş birliği ile yeniden ayağa kaldırılmak üzere yoğun çaba harcanmıştır. Bunun sonucunda 6 Mart 2000 tarihinde 593 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile “Adapazarı Büyükşehir Belediyesi” adını almış ve büyükşehir statüsü kazanmıştır. Ancak, il sınırlarıyla büyükşehir sınırları 2008 yılına kadar aynı olmadığı için sorunlar yaşanmış ve bu karışıklık da 2008 yılında “Adapazarı Büyükşehir Belediyesi” ismi kaldırılarak yerine “Sakarya Büyükşehir Belediyesi” kurularak aşılmıştır (URL 1).

Belediyelerin yerine getirmekte yükümlü olduğu asli görevlerinden biri de ulaşım ile ilgili olan görevleridir. Bu alanla ilgili görevler, genel itibariyle; şehirdeki ulaşım ile ilgili gerçekleşmiş veya gerçekleşmesi muhtemel sorunlara çözüm getirmek, şehre yeni ulaşım güzergahları sağlamak ve mevcut ulaşım şartlarını iyileştirmek olarak sıralanabilir. Bunun yanı sıra, şehirde faaliyet gösteren otobüs, taksi, minibüs, işçi ve öğrenci servisleri gibi toplu taşıma araçlarının denetimi, yolcu duraklarının bakımı, onarımı ve geliştirilmesi, güzergahların belirlenmesi gibi temel görevleri de mevcuttur.

Bu çalışmanın amacı, Sakarya Büyükşehir Belediyesinin stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu gibi stratejik dökümanları üzerinden, ulaşım hizmetlerini analiz etmektir. Bu bağlamda, belediyenin, bilgi edinme hakkı uyarınca web sitesinde bulundurması gereken söz konusu dökümanlar, kurumun web sayfası ziyaret edilerek indirilmiş ve analiz edilmiştir.

2. SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ 2015-2019 STRATEJİK PLANI'NDA ULAŞIM

Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin 2015-2019 yıllarını kapsayan stratejik planı incelendiğinde ulaşım alanının toplamda üç ana başlık altında toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar (SBB, 2015);

- “1-Entegre ulaşım yönetimi,
- 2-Trafik düzenleme ve
- 3-Toplu taşıma”dır.

Kurumun stratejik planının ulaşım için ayrılan kısmında, entegre ulaşım yönetimi için 6 adet, trafik düzenleme için 6 adet ve toplu taşıma için 5 adet olmak üzere toplam 17 adet hedef belirlenmiştir. Bu hedeflerle ilgili bileşenler ve performans göstergeleri aşağıdaki gibidir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili birinci hedef; “Ulaşım Master Planının günün koşullarına göre sürekli güncel tutulmasını sağlamak ve ulaşım hizmetlerini Master Plan dâhilinde yürütmek” olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:131). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere dair ulaşılmak istenilen rakamsal veriler ile öngörülen tahmini bütçeler şu şekildedir:

Tablo: 1- Birinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Ulaşım Master Planı Güncellenme Sayısı	ADET	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	500.000	500.000	500.000	-	-
Projesi Hazırlanan Yol ve Kavşak Sayısı	ADET	-	-	30	20	15	-	-	24	-	-	-	-	-	1.000.000	1.000.000

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

İlgili veriler incelendiğinde bu hedefteki en temel sorunun “projesi hazırlanan yol ve kavşak sayısı” isimli hedefte olduğu görülmektedir. Bu hedef için 2017 yılı içerisinde kullanılacak bütçe bilgisi verilmemişken tamamlanmış 24 adet proje gösterilmiş, ancak 1.000.000 TL tahmini bütçe gösterilen seneler için performans programlarında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Bu açıdan vatandaşın bilgi edinme hakkı, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini zedeleyici bir durum bulunmaktadır.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili ikinci hedef; “Raylı sistem ağının daha da geliştirilmesi ve geniş kitleler tarafından kullanımını sağlamak için Sapanca'ya kadar uzatılmasını sağlamak” olarak belirlenmiştir (SBB, 2015: 131). Bu doğrultu-

da yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 2: İkinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2015	2016	2017	2018	2019
Raylı Sistemin Uzatılması	YÜZDE	-	-	-	-	100
Bütçe	TL	-	-	-	-	1.000.000

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanan faaliyet raporları ve performans programları incelendiğinde; bu amaca yönelik ilgili bakanlıktan gerekli izin alınamadığından dolayı, bir an önce projenin çizilmesi ve yeniden başvuru yapılması hedeflenmiştir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili üçüncü hedef; "2019 yılı sonuna kadar Adapazarı tren garının terminal içerisine alınması için gerekli çalışmaların yapılmasını sağlamak" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:131). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 3: Üçüncü Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2015	2016	2017	2018	2019
Garın Terminal İçine Alınması	Yüzde	-	-	-	-	100

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

Bu hedefle ilgili 2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanmış faaliyet raporları ve performans programlarının tamamı incelenmesine rağmen herhangi bir veri elde edilememiştir. Bununla birlikte faaliyetin maddi anlamda belediyeye ne kadarlık bir yük yükleyeceği de raporlarda ve programlarda bulunmamaktadır.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili dördüncü hedef; "Ulaşım ağı entegrasyonunu sağlamak amacıyla şehrin belirli bölgelerinde transit merkezler oluşturmak" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:132). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 4: Dördüncü Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2015	2016	2017	2018	2019
Transit Merkezler Oluşturmak	Adet	-	-	1	1	1

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

Bu hedefle ilgili 2017 yılı Performans Programı'nda hedef yeniden belirlenerek bütçelendirme yapılmıştır. 2017 yılında yapılacak olan 1 transit merkez için 200.000 TL kaynak ihtiyacı gösterilmiştir ancak daha sonraki program ve raporlarda bu hedefe yönelik herhangi bir veri bulunmamaktadır. Bu durum bilgi edinme hakkını zedeleyici bir durum olarak nitelendirilebilir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda yer alan ulaşım ile ilgili beşinci hedef; "Alternatif ulaşım (bisiklet yolu, yaya yolu vb.) yönelik çalışmalar yapmak ve oluşturulan alternatif ulaşım yollarının kullanılmasına yönelik özendirici uygulamalar geliştirmek" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:132). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler ile ön görülen tahmini bütçeler şu şekildedir:

Tablo 5: Beşinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Yapılan Bisiklet Yolu Uzunluğu	KM	-	-	4	4	4	-	6	-	-	-	-	1.000.000	1.500.000	1.000.000	-
Alternatif Ulaşım Yollarının Kullanılması Yönelik Etkinlik	ADET	0	0	2	2	2	-	-	2	2	-	-	-	100.000	236.000	300.000
Projelendirilen Bisiklet Yolu Uzunluğu	KM	12	10	10	6	20	12	10	52	-	-	-	50.000	40.000	-	-
İl Genelinde Bisiklet İstasyonlarının Kurulması	ADET	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.000.000

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

Bu hedef doğrultusunda ilgili yıllara ait rapor ve programlar incelendiğinde en temel sorunun bilgi eksikliği olduğu görülmektedir. Bir amaca yönelik belirlenen üç hedef için de rapor ve programlarda ne düzeyde olunduğuyla ilgili herhangi bir bilgi bulunmaktadır. Bu durum vatandaşın bilgi edinme hakkına, belediyenin şeffaflığı ve hesap verebilirlik ilkelerine aykırıdır.

Bunun dışında yapılan bisiklet yolu uzunluğu verilerinde bir ikilem bulunmaktadır. 2017 yılı performans programında 2016 yılı içerisinde toplamda 6 km bisiklet yolu yapıldığı rapor edilmiştir ancak 2018 yılı performans programında 2016 yılı için 2.2 km bisiklet yolu yapıldığına dair veri girişi bulunmaktadır. Haliyle de bu iki rapor birbiri ile tutarlı değildir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili altıncı hedef; “Bütün trafik uç noktaları arasında fiber altyapı kurmak” olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:132). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 6: Altıncı Hedef için Öngörülen Bütçe Harcamaları

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2015	2016	2017	2018	2019
Fiber Altyapı Kurma Çalışmaları Gerçekleşme Oranı	%	-	-	-	100	-
Bütçe	TL				3.540.000	

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere bütün yıllara ait performans programları ve faaliyet raporları incelendiğinde belediyenin bu alana yönelik yüzdesel bir veri girmek yerine adet üzerinden bir veri girişi olduğu saptanmıştır. Buna göre yeni hedef göstergesi şu şekildedir:

Tablo 7: Altıncı Hedef için Yeni Belirlenen Gösterge

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2015	2016	2017	2018	2019
Döşenen Fiber Altyapı Uzunluğu	KM	-	-	-	40	-

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere bütün raporlar ve programlar incelendiğinde bu hedefe yönelik hayata geçirilen herhangi bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Bu durum vatandaşın bilgi edinme hakkı ilkesine ters düşmektedir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili yedinci hedef; “Sakarya Büyükşehir Belediyesi sorumluluk alanına yeni bağlanan yerlerde, sinyalizasyon sistemi, trafik levhaları, yol ve kavşaklarla ilgili bir envanter çalışması yapmak, il genelinde sürekli kontrollere devam etmek ve herhangi bir arıza veya ihtiyaç durumunda hızlı bir çözüm sağlamak” olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:134). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler ile ön görülen tahmini bütçeler şu şekildedir:

Tablo 8: Yedinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Sorumluluk Alanına Yeni Bağlanan Yerlerde Ulaşım İlgili Yapılan Envanter Çalışması Tamamlanma Oranı	YÜZDE	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İl Genelinde Yapılan Kontrol Sayısı	ADET	-	-	52	52	52	-	-	55	-	-	-	-	-	-	-
Sinyalizasyon Arızalarının Giderilmesi	SAAT	-	-	3	3	3	-	-	4,125	-	-	-	-	-	590.000	1.000.000
Tabela Deformasyonunun Giderilmesi	SAAT	-	-	24	24	24	-	-	26,5	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanan bütün raporlar ve programlar incelendiğinde, bu hedef ile ilgili en temel sorunun bilgi eksikliği olduğu gözlenmektedir. Yıllara göre hedeflenen rakamlar, bütçeler ve hayata geçirilme durumlarının büyük bir çoğunluğu bu raporlarda bulunmamaktadır. Bu verilere bakarak, belediyenin nasıl bir hedef belirlediğini, bu hedefe nasıl varacağını, bu hedef doğrultusunda ne kadar kaynak kullanımı yapacağını ve de bugüne kadar ne kadarlık bir çalışma ortaya koyduğunu anlamak mümkün değildir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili sekizinci hedef; "2019 yılı sonuna kadar 20 adet kavşakta akıllı sistemler kullanarak araç sayımları yapılabilir duruma gelmek ve sinyalizasyon konusunda lokal çözümler geliştirmek" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:134). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 9: Sekizinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Otomatik Araç Sayım Sistemi Kurulan Kavşak Sayısı	A D E T	1	4	5	5	5	1	4 (2)!	6	-	-	20.000	200.000	250.000	236.000	-

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

Ancak performans programında 2016 yılında kurulan otomatik araç sistemi adeti 4 iken 2018 yılı performans programında bu sayı birden 2 adete düşürülmüştür. Ayrıca yine 2018 yılına ait performans programında 2018 yılı hedefi 5 adetten 4 adete düşmüştür. Göze çarpan bir diğer nokta ise, 2015 yılında 1 adeti 20.000 TL'ye kurulan bu sistemin bir sonraki sene kurulum fiyatının 50.000 TL gibi bir rakam olmasıdır. 1 sene içerisinde bu denli bir fiyat artışı haliyle de dikkat çekmektedir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili dokuzuncu hedef; "İl genelindeki tüm kavşakları ve yolları ihtiyaçları doğrultusunda en ergonomik hale getirmek ve kavşaklardaki trafik sıkışıklığını giderecek çözümler geliştirmek" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:134). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler ile ön görülen tahmini bütçeler şu şekildedir:

Tablo 10: Dokuzuncu Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Yenileme Yapılan Kavşak-Yol Sayısı	ADET	20	20	20	20	20	20	-	20	-	-	4.000.000	1.500.000	-	-	-
Kontrol ve İzleme Sistemi Değiştirilen Kavşak Sayısı	ADET	8	2	95	80	40	6	2	95	-	-	600.000	150.000	3.650.000	8.500.000	1.000.000
Adaptif Trafik Yönetim Sistemi Kurulan Kavşak Sayısı	ADET	2	2	24	16	15	-	2	24	-	-	100.000	500.000	1.200.000	1.500.000	500.000
Kurulumu Yapılan Tedes Sistemi Sayısı	ADET	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400.000	6.000.000	5.000.000	-	-

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanan bütün raporlar ve programlar incelediğinde göze ilk çarpan nokta, kurulumu yapılan TEDES sistemleriyle ilgili olan hedef için girilen veri farklılığıdır. Stratejik planda adet olarak verilen TEDES sistemi, sonraki yıllarda yayınlanan performans programlarında yüzde hesabına göre hesaplanmaya çalışılmıştır. Maliyetlerin hesaplanabilmesi açısından bu durum şeffaflık ilkesine ters düşmektedir.

Gözden kaçmayan bir diğer nokta ise, 2016 yılı performans programında kontrol ve izleme sisteminin değiştirilme hedefi doğrultusunda 8 sistemin değiştirilmesi, adaptif trafik yönetim sistemi kurulan kavşak sayısının ise 2 adet şeklinde raporlanmasıdır. Ancak bir sonraki yıl yayınlanan 2017 performans programında ise 2016 verileri tamamen değiştirilmiştir. 2016 yılındaki kontrol ve izleme sistemi sayısı 6, adaptif yönetim sistemi kurulan kavşak sayısı ise 0 olarak verilmiştir. Haliyle yayınlanan bu iki rapor birbiri ile tutarsızdır.

Bunların dışında maliyet karmaşası bu hedefin temel sorunlarından biridir. 2015 yılında 20 adet kavşak ve yol için 5.000.000 TL bütçe ayrılıp kullanılırken, 2016 yılında yine kavşak ve yollar için 1.500.000 TL bütçe ayrılmıştır. Kaç adetinin yenilendiği verisi bulunmasa da rakam kafa karıştırıcıdır. Kontrol ve izleme sistemi değiştirme hedefinde ise rakamın bir anda yükselmesi dikkat çekicidir. 2016 yılında 2 adet ihtiyaç varken ve yapılırken 2017 yılında rakamın 95 adete çıkması, beklenmesi muhtemel bir durum değildir. Bununla birlikte bütçe de bir hayli yükseliş göstermektedir. Sonraki yıllara ait raporlarda bu yöndeki çalışmalara yer verilmemiştir. Aynı şekilde adaptif trafik sistemi kurulumuna 2015 yılında 2 adet hedefi için 100.000 TL öngörülmüşken 2016 yılında aynı sayı için 500.000 TL harcama yapılması öngörülmüştür.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili onuncu hedef; "İhtiyaç noktalarında yatay-düşey işaretleme, bordür boyama, trafik levhası uygulamalarına devam etmek ve bu uygulamaların sürekliliğini sağlamak" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:135). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler ile ön görülen tahmini bütçeler şu şekildedir:

Tablo 11: Onuncu Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Şehir Merkezinde Şerit Yenilemesi Yapılan Çizgi Uzunluğu	KM	500	500	500	500	300	500 (212.1)!	500 (309.4)!	500 (292.6)!	-	-	700.000	770.000	250.000	1.350.000	1.500.000
İlçelerde Şerit Yenilemesi Yapılan Çizgi Uzunluğu	KM	500	600	600	1.000	1.000	500 (463.9)!	600 (923.6)!	600 (642.2)!	-	-	400.000	528.000	400.000	1.000.000	1.900.000
Yatay İşaretleme Çalışmalarında Kullanılan Boya Miktarı	TON	60	60	70	30	35	60 (75.5)!	60 (41.1)!	70 (36.115)!	-	-	500.000	550.000	490.000	350.000	400.000
İmal Edilen, Bakım-Onarım vb. İşlem Yapılan Trafik Levha Sayısı	ADET	3.000	3.500	4.000	4.000	5.000	3.000 (3.637)!	3.500 (3.387)!	4.000 (4.262)!	-	-	200.000	256.000	-	500.000	590.000
Boyanan Bordür Uzunluğu	KM	300	350	-	-	-	300	-	-	-	-	300.000	385.000	-	-	-
İhtiyaç Duyulan Kavşaklara Konulan Yön Bilgi Levhası Sayısı	ADET	100	120	1.200	800	-	100 (1.131)!	120 (674)!	1.200 (751)!	-	-	200.000	264.000	-	200.000	500.000
İhtiyaç Duyulan Yollara Yapılan Çelik Bariyer Uzunluğu	KM	-	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	600.000	500.000
Montajlanan Yön Bilgi Levhası Sayısı	ADET	-	-	-	800	800	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yapılan Yaya Üst Geçidi Sayısı	ADET	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.200.000

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanan bütün raporlar ve programlar incelendiğinde, ilgili dökümanların bir tutarlılık içerisinde seyretilmediği açıkça görülmektedir.

İlk olarak; faaliyet raporları ve performans programlarında çok fazla kayıp veri bulunmaktadır. Özellikle 2018 ve 2019 yıllarına ait yapılmış bir çalışmaya ait veri bulunmamaktadır. Bunun dışında bu rapor ve programların hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerini açıkça yok saydığı gözler önündedir. Bir yıla ait raporda yapılan hizmetin miktarı bir sene sonraki raporda tamamen farklı verilmiştir. Örneğin; ihtiyaç duyulan kavşaklara konulan yön bilgi levhası sayısı hedefi için 2015 yılında hayata geçirilen hizmetler göz önünde tutulursa, 2016 yılı performans programında bu yıl içerisinde 100 adet levha konulduğu raporlanmıştır. Ancak 2017 yılı performans programında 2015 yılı hizmet geçmişine bakıldığında 1.131 gibi bir rakam çıkmaktadır. Benzer bir şekilde yine 2016 yılı performans programında şehir merkezinde şerit yenilemesi yapılan çizgi uzunluğu 2015 yılı içerisinde 500 km olarak verilmişken, 2017 performans programında bu yıla ait veri 212.1 olarak verilmiştir. Haliyle de raporlar birbirini tutmamaktadır.

Ayrıca birim başına hesaplanan bütçeler arasında da büyük farklar bulunmaktadır. 2017 yılında şehir merkezinde şerit yenilenmesi için yapılan çizgilerin uzunluğunun hedefi olarak 500 km belirlenmiş, bu hedef için 250.000 TL bütçe harcaması ön görülmüştür. Ancak 2018 yılı hedeflerinde aynı çalışma için uzunluk aynı tutulmuş, rakam 1.350.000 TL gibi bir rakama çıkmıştır. Dahası, 2019 yılında bu çalışma için 300 km hedefi koyulmuş yani hedef hemen hemen bir önceki yılın yarısına inmiş, ancak rakam 1.500.000 TL'ye çıkarak rekor bir fiyata gelmiştir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili on birinci hedef; "Ulaşım çözümlerinde ileri teknolojileri ve yeni uygulamaları takip etmek, kurumun sahip olduğu araç ve ekipman eksikliklerini gidererek günün koşullarına uygun hale getirmek" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:135). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 12: Onbirinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Ulaşım Hizmetlerine Yönelik Temin Edilen veya Yenileme Yapılan Araç ve Ekipman Sayısı	ADET	3	10	10	5	-	1	10	-	-	-	500.000	3.750.000	5.000.000	5.000.000	-

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanan bütün raporlar ve programlar incelendiğinde, on birinci hedefin en temel sorunu bütçe sorunudur. 10 adet araç ve ekipman 2016 yılında 3.750.000 TL'ye temin edilirken, 2017 yılında %33'lük bir fiyat artışıyla 5.000.000 TL'ye temin edilir hale gelmiştir. Bu durumdan daha da kötüsü 2017 yılında alınan 10 araç ve ekipman fiyatıyla 2018 yılında sadece yarısı kadar araç ve ekipman temin edilmiştir. Bu yüzdendir ki bütçeler birbirini tutmamaktadır.

Bunun yanı sıra, on birinci hedefe ait 2017, 2018 ve 2019 yıllarını içeren herhangi bir veriye ulaşılamaması büyük bir eksikliktir. Bu durum, vatandaşın bilgi edinme hakkı, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine ters düşüldüğü gibi konunun üzerinde durulmadığının da en önemli göstergesidir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili on ikinci hedef; "Trafik bilincinin artırılmasıyla ilgili olarak çocuk trafik eğitim parkı yapmak veya bu konuda yapılan çalışmalara destek vermek olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:135). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 13: Onikinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2015	2016	2017	2018	2019
Ulaşım Hizmetlerine Yönelik Temin Edilen veya Yenileme Yapılan	YÜZDE	-	-	-	100	-
Desteklenen Çocuk Trafik Eğitim Parkı Çalışması Sayısı	-	-	-	3	-	-
Bütçe	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere bütün yıllara ait performans programları ve faaliyet raporları incelendiğinde bu hedefe yönelik tek bir bilgilendirme bulunamamıştır. Sakarya Büyükşehir Belediyesi ve çalışanları bu alanı yok olarak kabul etmiş ya da bilgilendirme gereği duymamıştır. Bu durum vatandaşın bilgi edinme hakkı ilkesine ters düşmektedir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili on üçüncü hedef; "Şehir merkezinde çalışan dolmuş ve minibüslerin, iyileştirilmesini ve rehabilitasyonunu sağlamak olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:137). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 14: Onüçüncü Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Rehabilitasyonu Sağlanan Dolmuş ve Minibüs Oranı	%	-	10	10	10	10	-	-(10)!	-	-	-	-	60.000	200.000	200.000	100.000

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanan bütün programlar ve raporlar incelendiğinde göze ilk çarpan nokta; 2017 yılı performans programına göre, 2016 yılında %10'luk bir dilim başarıyla

gerçekleştirilmiş ve raporlanmıştır. Ancak 2018 yılı performans raporunda, 2016 yılında yapılan herhangi bir çalışma olmadığı görülmektedir ve o yıla ait veri %0 olarak raporlanmıştır. Dolayısıyla, 2017 ve 2018 yıllarında yayınlanan performans programları birbiriyle tutarsızdır.

Bunun dışında, %10'luk bir dilimin seneler içerisinde bütçe açısından bu denli farklılık göstermesi gözden kaçmamıştır. Bütçe bir anda 3 katına çıkarılmış veya yarı yarıya indirilmiştir. Ayrıca bu hedefe yönelik gerçekleşme oranlarının hiçbir program veya raporda belirtilmemiş olması, vatandaşın bilgi edinme hakkının ihlal edildiğini göstermektedir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili on dördüncü hedef; "2019 yılı sonuna kadar, Kart 54 kullanan vatandaş sayısını düzenli olarak arttırmak" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:137). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 15: Ondördüncü Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Kart 54 Kullanıcı Sayısındaki Artış Oranı	%	10	10	10	10	10	10 (16)!	10 (11)!	59	-	-	-	100.000	700.000	1.250.000	500.000

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanan bütün rapor ve programlar incelendiğinde, en temel sıkıntı, raporlarda birbirleriyle çelişen bilgilerin var olmasıdır. 2015 yılındaki çalışmalar için 2016 performans programında %10, 2017 yılı performans programında ise %16 verisi bulunmaktadır. 2016 yılındaki çalışmalar için ise, 2017 yılı performans programında %10, 2018 yılı performans programında %11 verisi bulunmaktadır. Dolayısıyla yıl aşırı yayınlanan bu belgeler birbirini destekleyici değildir.

Ayrıca bütçeler arasındaki orantısız farklar da göze çarpmaktadır. Belirlenen ve hayata geçirilen %10'luk bir gelişmenin maliyeti seneler içerisinde önceki maliyetin 12 katı olacak şekilde artmış, hatta performans programına göre 2017 yılında hayata geçirilen %59'luk dilim 700.000 TL'ye yapılmış, ancak 2018 senesi için %10'luk çalışma için 1.250.000 TL kaynak ihtiyacı öngörülmüştür.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili on beşinci hedef; "Toplu taşıma hizmetlerinin daha fazla kişi tarafından kullanılmasına yönelik özendirici aktiviteler yapmak" olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:137). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 16: Onbeşinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Toplu Taşıma Hizmetlerinden Yararlanan Kişi Sayısını Arttırmaya Yönelik Yapılan Aktivite Sayısı	A D E T	-	1	1	1	1		1	-	-	-	-	100.000	250.000	260.000	250.000

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere bütün yıllara ait performans programları ve faaliyet raporları incelendiğinde, bu hedef doğrultusunda yaşanan en büyük sorunun hayata geçirilmek olduğu gözlenmektedir. 2016 yılı haricinde diğer hiçbir yılda bu hedefe yönelik bir proje hayata geçirilmemiştir veya geçirilmiş olsa dahi bu durum raporlanmamıştır. Bu durum, vatandaşın bilgi edinme hakkı, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine ters düşmektedir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı'nda ulaşım ile ilgili on altıncı hedef; "Toplu taşıma araçlarına yönelik vatandaş memnuniyetini arttırmak, kontrol ve denetim çalışmalarını periyodik olarak gerçekleştirmek" şeklinde belirlenmiştir (SBB, 2015:138). Bu doğrultuda yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 17: Onaltıncı Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Toplu Taşıma Araçlarına Yönelik Vatandaş Memnuniyetini Arttırıcı Uygulama Sayısı	ADET	1	1	1	1	1	1	1 (2)!	1	-	-	-	200.000	2.000.000	200.000	300.000
Araç İçi Online Kamera Sistemi Kurulu Olan ve Araç İçi Online Kablosuz İnternet Hizmeti Veren Belediye Otobüsü Sayısı	ADET	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400.000	-	-	-	-
Toplu Taşıma Araçlarına Yönelik Vatandaş Memnuniyetindeki Artış Oranı	YÜZDE	-	2	2	1	1	-	2	-	-	-	-	30.000	200.000	-	100.000
Gerçekleştirilen Kontrol Sayısı	ADET	-	500	500	600	1.500	-	500	600	-	-	-	50.000	-	-	-

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil olmak üzere yayınlanan bütün raporlar ve programlar incelendiğinde göze çarpan en büyük eksiklik çok fazla veri girişi olmamasıdır. Birçok hedefi kapsayan bu raporlar, vatandaşın bilgi edinme hakkını önemsemeden hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Haliyle de bu hedeflerin şu anda ne durumda oldukları hakkında sağlıklı bir bilgi elde edilememiştir.

Ayrıca bu hedefler içerisinde “toplu taşıma araçlarına yönelik vatandaş memnuniyetini arttırıcı uygulama sayısı” adıyla oluşturulan hedefte bütçe anlamında büyük farklılıklar bulunmaktadır. 2016 yılında 1 uygulama hedefi konmuş, 2017 performans programında da 1 adeta uygulamanın hayata geçirildiği açıklanmıştır. Ancak 2018 yılı performans programında hayata geçirilen çalışma sayısı birden 2 olmuş ve önceki seneki raporla çakışır hale gelmiştir. 2016 yılında 1 adet uygulama yapıldığı gerçeğine dayanılırsa, bu uygulamanın belediyeye maliyeti 200.000 TL olarak rapora geçirilmiştir. Ancak 2017 yılında yapılan 1 adet uygulamanın belediyeye maliyeti 2.000.000 TL olarak raporlanmıştır. Uygulamanın kapsamı bilinmediği için raporlar incelenirken böyle bir rakamın ortaya çıkması normal karşılanmamaktadır.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı’nda ulaşım ile ilgili on altıncı hedef; “Duraklar arası en uygun mesafelerin belirlenmesine yönelik durak optimizasyonu çalışması yapmak ve durak veri tabanını çıkarmak” olarak belirlenmiştir (SBB, 2015:138). Bu doğrultuda

yıllara göre yapılması planlanan hizmetler ve bu hizmetlere ait ulaşılmak istenilen rakamsal veriler şu şekildedir:

Tablo 18: Onyedinci Hedef ile İlgili Veriler

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen					Gerçekleşen					Öngörülen Bütçe (TL)				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Montajı Yapılan Akıllı Durak Sayısı	ADET	10	6	4	12	5	10 (4)!	6 (0)!	2	-	-	120.000	90.000	50.000	-	50.000
Montajı Yapılan Kapalı Durak Sayısı	ADET	50	500	500	240	200	50 (635)!	500 (1.207)!	200	-	-	600.000	1.250.000	2.000.000	2.000.000	3.500.000
SBB Sorumluluğun- daki Kapalı Durak- larda Yapılan Temiz- lik Sayısı	ADET	3.000	10.000	10.000	10.000	12.000	3.000 (7.025)!	10.000 (11.058)!	9.600	-	-	-	220.000	300.000	500.000	300.000
SBB Sorumluluğun- daki Kapalı Durak- larda Yapılan Bakım Sayısı	ADET	500	1.000	1.000	1.000	1.000	500 (757)!	1.000 (1.036)!	893	-	-	760.000	600.000	700.000	1.000.000	750.000
Durak Veri Tabanı- nın Hazırlanması	YÜZDE	60	-	-	-	-	60	-	-	-	-	50.000	-	-	-	-

Kaynak: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları ve Performans Programlarından Yararlanılarak Hazırlanmıştır.

2019 yılı da dahil yayınlanan bütün raporlar ve programlar incelendiğinde, bu hedef doğrultusunda en büyük sorunun, yayınlanan program ve raporların birbirini tutmaması olduğu görülmektedir. Örneğin; 2016 performans programında 2015 yılında hayata geçirilen faaliyetlerin sayılarıyla, 2017 yılı performans programında verilen 2015 yılı faaliyet sayıları birbirini tutmamaktadır. Aynı şekilde 2019 yılı performans programında 2016 yılında hayata geçirilen faaliyet sayılarıyla, 2018 yılı performans programındaki 2016 yılı verileri birbirini tutmamaktadır. Bu durum, vatandaşın bilgi edinme hakkını zedeleyici bir durum olarak göze çarpmaktadır.

Bunun yanı sıra, “montajı yapılan kapalı durak sayısı” adlı hedefteki yıllara göre bütçe rakamları çok fazla değişiklik göstermiştir. Özellikle 2016 yılında yapılan 500 durak için 1.250.000 TL bütçe ayrılmışken, 2017 yılında yapılan 200 durak için 2.000.000 TL bütçe ayrılması kamu vicdanını zedeleyici bir durum olarak göze çarpmaktadır.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin 2015 yılında kabul edip yürürlüğe soktuğu 2015-2019 Stratejik Planının ulaşım bölümü incelendiğinde, bir hayli sorun ve eksiklik göze çarpmaktadır. Ulaşım ile ilgili belirlenen ve üç ana başlık altında toplanan 17 hedef için her yıl yayınlanan faaliyet raporları birbirlerinin hemen hemen aynısı durumdadır. Her yıl için ayrı ayrı bilgilendirme içermesi gereken bu raporlar, önemsiz bir şekilde bir önceki senenin kopyası mahiyetindedir. Bu yüzden, bu incelemenin yapılması sırasında faaliyet raporlarından gerektiği gibi yararlanılamamıştır. Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin bu konuda görevli birime gerekli talimatları vermesi ve faaliyet raporlarının gerektiği gibi yayınlanmasını sağlaması gerekmektedir.

Bu çalışma sırasında en fazla yararlanılan bilgi kaynağı yayınlanan performans programları olmuştur. Her yıl için yayınlanan bu programlar, maliyet ve gerçekleştirilen hedefler konularında bir fener görevi görmüştür. Ancak buna rağmen performans programlarındaki çelişkili ifadeler ve eksik bilgiler göze çarpmaktadır. Belirlenen hedefler doğrultusunda özellikle 2018 ve 2019 yıllarında yayınlanan performans programları bilgi açısından tamamen yetersizdir. Belediyenin bir önceki dönemde belirlediği hedeflerin ne durumda olduğu ve ne kadarlık bir bölümünün hayata geçirildiği gibi bilgiler bu raporlarda bulunmamaktadır. Ayrıca peşi sıra yayınlanan performans programlarının içerisinde yıllara ait verilerin birbirlerinden farklı olduğu çalışmada açıkça dile getirilmiştir.

Genel bir değerlendirme yapılacak olursa, Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, hedef belirleme konusunda başarısız bir plan olarak nitelendirilebilir. Eksik kalan hedefler, faaliyet raporları ve performans programlarında tamamlanmaya çalışılmış ancak bu durum bilgi kirliliğine ve karmaşasına sebep olmuştur. Faaliyet raporları ve performans programlarının bir an evvel gözden geçirilerek halka gerekli bilgilerin eksiksiz ulaşması sağlanmalıdır. Vatandaşın bilgi edinme hakkına cevap verilerek, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi ilkeler ışığında görev alan bu kurumlardan beklenen davranış, daima kendi eksiklerinin farkına varmaları ve bir an evvel bu sorunları çözüme kavuşturmalarıdır.

KAYNAKLAR

- SBB (2015), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/6MrPNOycS3.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- SBB (2015a), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2015 Performans Programı, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/G2Fcz6kB8r.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- SBB (2016), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/keQzEBS4Bi.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020). (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- SBB (2016), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2016 Performans Programı, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/I9p1zbxjGm.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- SBB (2017), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2017 Faaliyet Raporu, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/QAdm323zLk.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).

- SBB (2017), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2017 Performans Programı, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/d9vGhDILXh.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- SBB (2018), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2018 Faaliyet Raporu, 2018, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/5K4u7TAt59.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- SBB (2018), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2018 Performans Programı, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/TZqQW6zVSG.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- SBB (2019), Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2019 Performans Programı, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/qG4nInZEwj.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- URL 1- “Sakarya Rehberi”, <https://www.sakarya.bel.tr/tr/Sayfa/sakarya-rehberi/1>, (Erişim Tarihi: 28 Nisan 2019).